

- ۱ با بیان نظر ملاصدرا و میرداماد در زمینهٔ مبحث «اصالت وجود و اصالت ماهیت» تفاوت دیدگاه آن دو را شرح دهید.
- ۲ نظر «میرداماد» در مورد بحث اصالت یا اعتباری بودن وجود و ماهیت را بیان کنید.
- ۳ طبق «اصل مراتب داشتن وجود» در حکمت متعالیه، کثرت و اختلاف موجودات چگونه تفسیر می‌شود؟
- ۴ مقصود از سفر «از خلق به حق» در عرفان چیست؟ کدام مبحث کتاب اسفار ملاصدرا با این بخش مطابقت دارد؟
- ۵ مقصود از «اصالت وجود» چیست؟ و «میرداماد» طرفدار اصالت وجود بود یا ماهیت؟
- ۶ مباحث عمومی فلسفه در کتاب اسفار ملاصدرا، با کدام مرحله از سیر و سلوک عرفانی تطبیق می‌کند؟ توضیح دهید.
- ۷ درستی یا نادرستی عبارت زیر را تعیین کنید.
- از نظر معتقدین به اصالت ماهیت، وجود صرفاً یک مفهوم انتزاعی ذهنی و اعتباری است.
- ۸ در کدام مکتب فلسفی «مفهوم وجود و مفهوم نور» یک معنا و هویت می‌یابند؟
(۱) حکمت اشراق (۲) حکمت متعالیه
- ۹ تعیین کنید عبارت زیر صحیح است یا غلط؟
- از نظر فلاسفهٔ مسلمان فقط استدلال عقلی نیست که ما را به حقیقت می‌رساند.
- ۱۰ سفر عرفانی «در خلق با حق» با کدام مبحث کتاب اسفار ملاصدرا تطبیق دارد؟
- ۱۱ کدام گزینه از آثار ملاصدرا می‌باشد؟
(۱) الشواهد الربوبیه (۲) عدل الهی
- ۱۲ «اصالت ماهیت» را تعریف کرده و یک فیلسوف پیرو «اصالت ماهیت» نام ببرید.
- ۱۳ صحیح یا غلط بودن عبارت زیر را تعیین کنید.
- از نظر ملاصدرا، وجود حقیقی واحد است؛ پس جایی برای تکثر واقعی در عالم وجود ندارد.

۱۴ معنای «اصالت ماهیت» چیست و کدام فیلسوف اصالت ماهیتی بود؟

۱۵ با توجه به فلسفه‌ی سهروردی، مفاهیم زیر را تعریف کنید:
الف: حکیم متاله: ب: مغرب کامل:

۱۶ «وحدت حقیقت وجود» را از نظر ملاصدرا توضیح دهید.

۱۷ «سفر من الخلق الی الحق» به چه معناست و با کدام مبحث اسفار مطابقت دارد؟

۱۸ جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.
الف) نظر متکلمان اسلامی در زمینه ملاک نیازمندی معلول به علت، به نظریه معروف است.
ب) فارابی دیدگاه خود را درباره مدینه فاضله، از مبانی خود الهام گرفته است.
ج) سهروردی با الهام از قرآن کریم، از خداوند به تعبیر می‌کند.
د) فلسفه‌ای که صدرالمتألهین بنیان گذاشت، نام دارد.
ه) پیروان اصالت ماهیت، را نتیجه انتزاع ذهن می‌دانند.
و) کتاب‌های بدایه الحکمه و نهایه الحکمه از آثار ارزنده است.

۱۹ در حکمت متعالیه با کمک نظریه‌ی «تشکیک وجود» اختلاف موجودات چگونه تفسیر می‌شود؟

۲۰ اگر به فرض، اصالت با ماهیت باشد، سیمای جهان چگونه خواهد بود؟

۲۱ در سفر چهارم یعنی سفر «فی الخلق بالحق» سالک یا عارف چه کاری انجام می‌دهد؟

۲۲ با توجه به «ملاک نیازمندی معلول به علت» هریک از موارد سمت راست با کدام‌یک از گزینه‌ها در سمت چپ مرتبط است؟

الف) نظریه متکلمان اسلامی
ب) نظریه حکمت متعالیه
۱- فقر وجودی
۲- امکان ذاتی
۳- حدوث

۲۳ مبحث چهارم از سلوک عقلی ملاصدرا که با سفر چهارم عرفا یعنی «سفر فی الخلق بالحق» مطابق است، به چه موضوعاتی اختصاص دارد؟

۲۴ ملاک فلسفی بودن یک متن و سخن، از نظر ملاصدرا چیست؟ توضیح دهید.

۲۵ ملاصدرا در حکمت متعالیه خود، از کدام مشرب‌های فلسفی، بهره می‌برد؟

۲۶ ملاصدرا اصل «وحدت حقیقت وجود» را در فلسفه خود از چه طریقی برای دیگران اثبات کرد؟
۱) برهان فلسفی
۲) سلوک عرفانی

ملاصدرا با توجه به کدام اصل از اصول حکمت متعالیه، تعدُّد و تکثُر موجودات را در عالم هستی تبیین می‌کند؟ شرح دهید.

دو مورد از منابع حکمت متعالیه را نام ببرید.

مباحث «علم‌النفس» و «معاد» در کتاب اسفار اربعهٔ ملاصدرا، با کدام سفر عرفانی مطابقت دارد؟
(۱) سفر در خلق با حق
(۲) سفر از خلق به حق

تعیین کنید عبارت زیر صحیح است یا غلط:
- بنیادی‌ترین اصل فلسفی ملاصدرا، «اصالت وجود» می‌باشد.

سفر عرفانی «از حق به سوی خلق همراه با حق»، با کدام مبحث کتاب اسفار ملاصدرا تطبیق می‌کند؟

تعیین کنید عبارت زیر صحیح است یا غلط؟
- در اندیشهٔ «ملاصدرا»، ترکیب نور قوی با تاریکی، سبب ایجاد نور ضعیف می‌شود.

گزینهٔ مناسب را از میان کلمات داخل پرانتز انتخاب کنید.
از نظر ملاصدرا، واقعیت خارجی مابازاء و مصداق (۱- وجود / ۲- ماهیت) است.

تعیین کنید عبارت زیر صحیح است یا غلط می‌باشد.
- از نظر ملاصدرا «وجود» اصیل است و واقعیت خارجی، مابازاء و مصداق «وجود» می‌باشد.

از نظر ملاصدرا اختلاف موجودات، ناشی از چیست؟ تشبیه او را در این زمینه بنویسید.

مقصود ملاصدرا از «مراتب داشتن وجود» چیست؟ با ذکر تشبیهی که بیان کرده، شرح دهید.

اصل مراتب داشتن وجود را در فلسفه‌ی ملاصدرا، با ذکر تشبیهی که او به کار برده، توضیح دهید.

گزینه‌ی درست را انتخاب کنید.
- در فلسفه‌ی سهروردی، عالم ماده (۱- مغرب کامل / ۲- مغرب وسطی) نام دارد.

دو مورد از منابع حکمت متعالیه را بنویسید.

معانی این نظر که «وجود حقیقتی مشکک است» را توضیح دهید.

نتیجه‌ی اعتقاد به اصالت وجود را شرح دهید.

نام دیگر نظریه‌ی تشکیک وجود چیست؟

نویسنده هریک از کتاب‌های زیر را مشخص کنید.

- الف) فصوص الحکم
ب) نجات
ج) مشاعر
۱- ملاصدرا
۲- ابن سینا
۳- فارابی
۴- سهروردی

از ویژگی‌های سنت فلسفی فلاسفه‌ی اسلامی «تفکر و اخلاق» را توضیح دهید.

نام دیگر نظریه‌ی «تشکیک وجود» چیست؟

طبق نظر ملاصدرا، اگر موجودی در مرتبه‌ی وجودی خود از چنان شدتی برخوردار باشد که هیچ نقص و ضعفی در آن قابل تصور نباشد، به تعبیر قرآن چه نام دارد؟

نویسنده‌ی کتاب «شواهد الربوبیه» کیست؟

مبنای وحدت حقیقت وجود اصل است.

ملاصدرا با استفاده از اصل ، کثرت عالم را اثبات می‌کند.

جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید:
الف) ابن سینا انسان را عالم می‌داند.
ب) مکتب کلامی نهضتی ضدعقلی بود.
ج) طبق نظر ملاصدرا مفهوم اصیل است و مفهوم اعتباری می‌باشد.

کتاب از ملاصدرا درباره‌ی وجود و موضوعات پیرامون آن است.

ملاصدرا در کتاب درباره‌ی چگونه خلقت جهان از نظر فلسفی صحبت می‌کند.

ابن عربی معروف به ، بخش دوم عرفان یعنی را بنیان نهاد.

بنیادی‌ترین اصل فلسفی ملاصدرا عبارت است از

از میان اندیشمندان مسلمان می‌خواستند از طریق عقل و استدلال از معارف دینی دفاع کنند.

از اساتید ملاصدرا می‌توان به و اشاره کرد.

۵۶

میرداماد می‌خواست فلسفه‌ی مشاء را تفسیر کند.

۵۷

عموم فیلسوفان و از جمله ابن‌سینا و ملاصدرا درباره‌ی مسائلی چون «اثبات وجود خدا»، «وجود روح» و «معاد و آینده‌ی جهان» سخن گفته‌اند؛ در حالی‌که می‌دانیم این مباحث در دین هم مطرح می‌شوند.

۵۸

آیا سخن گفتن فیلسوفان از این موارد به سخن آنان رنگ دینی نمی‌دهد و فلسفه را به کلام تبدیل نمی‌کند؟

ملاصدرا می‌گوید: «بسیاری از منسوبان به علم، علم لدنی غیبی را که سالکان طریقت بدان اعتماد دارند، انکار می‌کنند و می‌گویند هر چه جز از راه آموزش و تفکر حاصل شود، علم نیست. برخی هم گمان برده‌اند [که] علم حقیقی منحصر در علم فقه و ظاهر تفسیر و کلام است ... ولی این هم گمانی فاسد است و گوینده‌ی آن تا کنون معنای قرآن را نفهمیده و باور ندارد که آن اقیانوسی است که پهنه‌اش تمامی حقایق را فرا می‌گیرد.»

۵۹

۱- به نظر شما، ملاصدرا بر چه نکته‌ای تأکید می‌کند؟

۲- چرا ملاصدرا می‌گوید کسی که علم لدنی را علم نمی‌داند، قرآن کریم را نفهمیده است؟

۱ از نظر میرداماد آن امر واقعی و خارجی مصداق ماهیت است نه وجود یعنی آنچه واقعی است ماهیت است؛ پس اصالت با ماهیت است و وجود صرفاً یک مفهوم انتزاعی ذهنی و اعتباری است. اما ملاصدرا نظر دیگری ابراز کرد و گفت از میان دو مفهوم وجود و ماهیت، وجود است که اصیل و واقعی است. واقعیت خارجی، مابازاء و مصداق وجود است. (ص ۹۳)

۲ میرداماد معتقد است آن امر واقعی و خارجی، مصداق ماهیت است نه وجود، یعنی آنچه واقعی است، ماهیت است نه وجود. پس اصالت با ماهیت است و وجود، صرفاً یک مفهوم انتزاعی ذهنی و اعتباری است. (ص ۹۳)

۳ از نظر ملاصدرا با اینکه هستی یک حقیقت واحد است. اما دارای درجات، مراتب و شدت و ضعف است. یعنی در تجلیات و ظهورهای خود دارای مراتبی است و هر مرتبه‌ای از وجود به میزان درجه وجودی خود ظهور آن حقیقت واحد و یگانه است. (ص ۹۵ و ۹۶)

۴ در این سفر، سالک می‌کوشد از طبیعت و عوالم ماورای طبیعت عبور کند و به حق واصل شود و میان او و خدا حجابی نباشد. - مباحث عمومی فلسفه (ص ۹۰)

۵ از میان دو مفهوم وجود و ماهیت، وجود است که اصیل و واقعی است. واقعیت خارجی، مصداق و مابه‌ازاء وجود است. پس وجود است که اصیل است نه ماهیت. میرداماد قائل به اصل ماهیت بود. (ص ۹۳)

۶ سفر از خلق به حق: در این سفر سالک می‌کوشد از طبیعت و عوالم ماورای طبیعت عبور کند و به حق واصل شود و میان او و خدا حجابی نباشد. (ص ۹۰)

۷ صحیح (ص ۹۳)

۸ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. (ص ۹۶)

۹ صحیح (ص ۹۴)

۱۰ با مبحث علم النفس و مراحل شکل‌گیری آن تا رسیدن به مرحله معاد (اشاره به دو کلمه نفس و معاد کافی است.) (ص ۹۱)

۱۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. (ص ۹۰)

۱۲ اصالت ماهیت: از میان دو مفهوم وجود و ماهیت، «ماهیت است که اصیل و واقعی است و واقعیت خارجی مابه‌ازاء و مصداق ماهیت است و وجود صرفاً یک مفهوم انتزاعی ذهنی (و اعتباری) است. میرداماد معتقد به اصالت ماهیت بود. (ص ۹۳)

۱۳ صحیح (ص ۹۵)

۱۴ اصالت ماهیت: امر واقعی خارجی، مصداق ماهیت است؛ یعنی آنچه واقعی است، ماهیت است نه وجود و وجود صرفاً یک مفهوم انتزاعی ذهنی است. - میرداماد (ص ۹۳)

۱۵ الف) کسانی که هم در صور برهانی به کمال رسیده و هم به اشراق و عرفان دست یافته‌اند.
ب) جهان تاریکی یا عالم ماده که بهره‌ای از نور ندارد. (ص ۸۵)

۱۶ براساس اصالت وجود، و واحد بودن وجود، وجود خارجی امری واحد است. و موجودات در حقیقت هستی با هم وحدت دارند. (ص ۸۷)

۱۷ در این مرحله سالک از طبیعت و برخی عوالم ماورای طبیعی عبور کرده و به ذات حق واصل می‌شود. با مباحث کلی درباره احوال وجود که مقدمه‌ی بحث توحید است مطابقت دارد. (ص ۱۲۵)

۱۸ الف) نظر متکلمان اسلامی در زمینه ملاک نیازمندی معلول به علت، به نظریه حدوث معروف است. (ص ۴۱)
ب) فارابی دیدگاه خود را درباره مدینه فاضله، از مبانی مابعدالطبیعی خود الهام گرفته است. (ص ۶۴)
ج) سهروردی با الهام از قرآن کریم، از خداوند به نورالانوار تعبیر می‌کند. (ص ۱۰۰)
د) فلسفه‌ای که صدرالمتهلین بنیان گذاشت، حکمت متعالیه نام دارد. (ص ۱۲۳)
ه) پیروان اصالت ماهیت، وجود را نتیجه انتزاع ذهن می‌دانند. (ص ۱۲۹)
و) کتاب‌های بدایه الحکمه و نهایه الحکمه از آثار ارزنده علامه طباطبایی است. (ص ۱۳۸)

۱۹ وجود، حقیقتی واحد است اما شدت و ضعف دارد / دارای درجات مختلف است. یا: اختلاف موجودات ناشی از شدت و ضعف مرتبه وجودی آن‌هاست. ولی همه موجودات در اصل وجود با هم وحدت دارند. (ص ۱۳۱)

۲۰ یک جدول با خانه‌های بی‌شمار که هر خانه شکل و اندازه‌ای متفاوت دارد. (ص ۱۳۰)

۲۱ به هدایت مردم و کمک به آن‌ها برای رسیدن به حق می‌پردازد. (ص ۱۲۵)

۲۲ الف) ۳- حدوث (ص ۳۸) ب) ۱- فقر وجودی (ص ۱۲۲)

۲۳ مباحث نفس (۰ / ۲۵) و معاد (۰ / ۲۵) (ص ۱۲۵)

۲۴ اولاً هر مبحثی که طرح می‌کند به موضوع فلسفه، یعنی وجود و مسائل بنیادی آن، مربوط باشد و ثانیاً متکی بر عقل و استدلال عقلی باشد، نه شهود قلبی و یا نقلی و قرآنی. (ص ۹۱)

۲۵ از فلسفه مشاء و فلسفه اشراق (ص ۹۱)

۲۶ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. (ص ۹۴)

۲۷ اصل مراتب داشتن وجود از نظر ملاصدرا با اینکه هستی یک حقیقت واحد است اما این حقیقت واحد دارای درجات، مراتب و شدت و ضعف است. وجود که حقیقت واحدی است در تجلیات و ظهورهای خود دارای مراتبی می‌شود. (در صورتی که ضمن ذکر تشبیه کانون نور، این مطلب توضیح داده شود، نمره تعلق می‌گیرد.) (ص ۹۵)

۲۸ فلسفه مشاء - حکمت اشراق - عرفان اسلامی - تعالیم قرآن کریم و احادیث (ذکر دو مورد کافی است.) (ص ۹۱)

۲۹ گزینه ۱ (ص ۹۱)

۳۰ صحیح (ص ۹۲)

۳۱ افعال خداوند و ربوبیت و حکمت الهی (ص ۹۱)

۳۲ غلط (ص ۹۵)

۳۳ ۱- وجود (ص ۹۳)

۳۴ صحیح

۳۵ با اینکه هستی یک حقیقت واحد است، اما این حقیقت واحد دارای درجات، مراتب و شدت و ضعف است. در مقام تشبیه، این حقیقت واحد مانند یک کانون نور درخشان است که اشعه آن به میزانی که از کانون دور می‌شود، ضعیف و ضعیف‌تر می‌شود. (ص ۹۵)

۳۶ از نظر ملاصدرا هستی یک حقیقت واحد است، اما این حقیقت واحد دارای درجات، مراتب و شدت و ضعف است و در مقام تشبیه این حقیقت واحد مانند یک کانون نور درخشان است. (ص ۹۵)

۳۷ از نظر ملاصدرا با این‌که هستی یک حقیقت واحد است، اما این حقیقت واحد، دارای درجات، مراتب و شدت و ضعف است. به کانون نور درخشانی تشبیه شده است.

۳۸ ۱- مغرب کامل (ص ۸۴)

۳۹ ۱- فلسفه مشاء، به خصوص اندیشه‌های مستدل ابن سینا ۲- حکمت اشراق، اندیشه‌های سهروردی (ص ۸۵)
(یا هریک از دو مورد دیگر)

۴۰ یعنی این‌که وجود حقیقتی واحد است، اما این حقیقت واحد، مراتب و درجاتی عالی دارد، شدت و ضعف وجود مانند شدت و ضعف در نور است. (ص ۸۷)

۴۱ چون مفهوم وجود امری واحد است و درباره هر چیزی که به کار رود معنایی یکسان دارد یعنی مفهوم وجود مشترک معنوی است. پس با این دیدگاه تمام زوایای جهان را حقیقتی مشترک یعنی وجود پر می‌کند. (ص ۱۳۰)

۴۲ وحدت در عین کثرت و کثرت در عین وحدت. (ص ۱۳۱)

۴۳ الف) ۳ یا فارابی (ص ۶۲)

ب) ۲ یا ابن‌سینا (ص ۷۵)

ج) ۱ یا ملاصدرا (ص ۱۲۲)

۴۴ فلسفه تنها آموختن نیست، بلکه پیمودن یک راه تکامل در درون است. فیلسوف شدن با کمال و تعالی معنوی و اخلاقی توأم است. (ص ۱۵۲)

۴۵ وحدت در عین کثرت و کثرت در عین وحدت (ص ۱۳۱)

۴۶ صمد (ص ۱۳۲)

۴۷ ملاصدرا / صدرالمتالهین

۴۸ مبنای وحدت حقیقت وجود اصل إصالت وجود است.

۴۹ ملاصدرا با استفاده از اصل تشکیک وجود، کثرت عالم را اثبات می‌کند.

۵۰ الف) ابن سینا انسان را عالم صغیر می‌داند. (ص ۷۸)

ب) مکتب کلامی اشاعره / اشعری نهضتی ضدعقلی بود. (ص ۸۴)

ج) طبق نظر ملاصدرا مفهوم وجود اصیل است و مفهوم ماهیت اعتباری می‌باشد. (ص ۱۲۹)

۵۱ کتاب المشاعر از ملاصدرا درباره‌ی وجود و موضوعات پیرامون آن است.

۵۲ ملاصدرا در کتاب حدوث العالم درباره‌ی چگونه خلقت جهان از نظر فلسفی صحبت می‌کند.

۵۳ ابن عربی معروف به شیخ اکبر، بخش دوم عرفان یعنی عرفان نظری را بنیان نهاد.

۵۴ بنیادی‌ترین اصل فلسفی ملاصدرا عبارت است از اصالت وجود.

۵۵ از میان اندیشمندان مسلمان متکلمان می‌خواستند از طریق عقل و استدلال از معارف دینی دفاع کنند.

۵۶ از اساتید ملاصدرا می‌توان به میرداماد و شیخ بهایی اشاره کرد.

۵۷ میرداماد می‌خواست فلسفه‌ی مشاء را تفسیر اشرافی کند.

۵۸

۵۹